बालमोदिनी

एकस्य जनस्य अभावे...

◆ पुष्पहासाचार्यत्रिपाठी, शहडोल

अमेरिकादेशे प्रवृत्ता घटना एषा । कदाचित् कश्चन विद्युत्स्तम्भः नद्यां पतितः । तस्य उन्नयनाय अनेके कर्मकराः संलग्नाः अभवन् । किन्तु सः स्तम्भः आसीत् अतिभारयुक्तः । अतः महता प्रयत्नेन अपि तस्य स्तम्भस्य उन्नयनाय ते असमर्थाः अभवन् ।

यदि इतोऽपि एकः जनः साहाय्यं कुर्यात् तर्हि सः स्तम्भः ततः उन्नीतः भवेत् । किन्तु तादृशः तत्र न आसीत् कोऽपि । तेषां प्रमुखः (कैप्टन्) वस्तुतः तत्रैव आसीत् । सः नद्याः तटे एव स्थित्वा आदेशप्रसारणं कुर्वन् आसीत् । 'जले प्रवेशः मम योग्यतायाः अननुगुणः व्यवहारः' इति चिन्तयति स्म सः ।

तस्मिन् एव समये कश्चन अश्वारोही वेगेन तत्र आगतः । सः तत्रत्यां स्थितिं दृष्टवान् । दर्शनमात्रेण तेन सर्वम् अवगतम् । अविलम्बेन सः अश्वात् अधः अवतीर्य कर्मकराणां समीपं गतवान् । तत्र तैः सह सः अपि कार्ये संलग्नः अभवत् । सः आसीत् बलवान् अपि । अतः तस्य उपस्थित्या कर्मकराः सन्तुष्टाः अभवन् ।

सः कर्मकरान् अवदत् - ''भवतु प्रयत्नस्य पुनः आरम्भः । वयं सर्वे सम्भूय लीलया उन्नयाम एतम्'' इति ।

एतस्मात् प्राप्तोत्साहाः कर्मकराः उत्साहध्वनिं कुर्वन्तः बलेन विद्युत्स्तम्भम् उन्नीय तीरं प्रापितवन्तः ।

कार्यं समाप्य हस्तपादादिकं प्रक्षाल्य प्रस्थानात् पूर्वं कर्मकरनायकस्य समीपं गत्वा - ''श्रीमन् ! यदि जीवने पुनः कदाचिदपि कार्यसमाप्त्यर्थम् एकस्य जनस्य अभावः अनुभूयेत तर्हि भवता अहं स्मर्तव्यः'' इति उक्त्वा अश्वम् आरूढवान् ।

तदा सः कर्मकरनायकः आश्चर्येण अपृच्छत् - ''आर्य ! भवान् कः ?''

तदा सः अश्वारोही अश्वं मन्दं चालयन् अवदत् - ''अहम् अस्मि अमेरिकायाः राष्ट्रपतिः जार्ज्-वाशिङ्गटनः ।''

एतस्य श्रवणात् स्तब्धः सः कर्मकरनायकः गच्छन्तं तम् अश्वारोहिणम् एव निर्निमेषं पश्यन् अतिष्ठत् ।